

Про наслідки часткової мобілізації для громадян

Олексій ПАЛІЙ,
адвокат, старший юрист, alex_bs@inbox.ru

З набранням чинності з 24 липня 2014 року Указом Президента № 607/2014 від 21 липня 2014 року «Про часткову мобілізацію», який був затверджений законом України, постає питання про наслідки цього нормативного документа для громадян.

Відомо, що цей закон здебільшого стосується військовозобов'язаних запасу у віці від 18 років до граничного віку перебування в запасі першого або другого розряду. Залежно від військового звання граничний вік мобілізації становить: для військовозобов'язаних рядового, сержантського і старшинського складу першого розряду – до 35 років, другого розряду – до 50 років. Для військовозобов'язаних офіцерського складу першого розряду – до 60 років, другого розряду – до 65 років. Крім того, мобілізації підлягають призовники строкової служби у віці від 18 років та резервисти, які пройшли у встановленому порядку професійно-психологічний відбір.

Строк дії мобілізації – 45 днів з дня набрання чинності зазначеним указом, тобто до 8 вересня 2014 року.

Під час мобілізації громадяни зобов'язані з'являтися за викликом до військових комісаріатів або відповідних підрозділів Служби безпеки України, надавати будівлі, споруди, транспортні засоби, інше майно Збройним Силам України, іншим військовим формуванням, Оперативно-рятувальній службі цивільного захисту з наступним відшкодуванням його вартості в порядку, передбаченому законом.

Військовозобов'язані повинні з'явитися до військових частин або на збірні пункти військових комісаріатів у строки, зазначені в отриманих ними документах (мобілізаційних розпорядженнях, повістках або розпорядженнях військових комісарів).

У разі, якщо зазначені громадяни не з'явилися за викликом, то пп. 22) абз. 1 ст. 10 Закону України «Про міліцію» передбачено обов'язок органів міліції здійснювати привід до відповідних державних органів або установ згідно з чинним законодавством та з санкції прокурора громадян, які ухиляються від призову на військову службу.

При цьому питання оцінки дій громадян щодо «ухиляння» залежить від органів прокуратури та міліції. Однак факт ухиляння, безперечно, має підтверджуватися тим, що особа отримала повістку чи інший документ, та не з'явилася за викликом без поважних причин, керуючись наміром unikнути призову на військову службу.

У разі відсутності доказів вручення повістки військовозобов'язаному факт ухиляння є недоведеним. На практиці привід застосовується без контролю

наявності доказів ухиляння, бо цю процедуру законодавчо не врегульовано.

У разі неяви за повісткою без поважних причин ст. 210-1 КУпАП передбачено відповідальність за порушення законодавства про мобілізацію у вигляді штрафу від десяти до тридцяти (510 грн.) неоподатковуваних мінімумів доходів громадян. Цей вид відповідальності застосовується за відсутності умислу на ухиляння від призову за мобілізацією, за що передбачено відповідальність за ст. 336 КК України у вигляді позбавлення волі на строк від двох до п'яти років.

Наявність умислу на ухиляння від призову за мобілізацією має підтверджуватися доказами, які свідчать про те, що особа планувала та узгоджувала свої дії з конкретною метою – ухиляння від призову за мобілізацією. Вручення повістки може також здійснюватися за місцем роботи військовозобов'язаного.

Притягнення до відповідальності за ст. 210-1 КУпАП здійснюється військовим комісаром районного військового комісаріату, який при цьому не уповноважений здійснювати адміністративне затримання для складання протоколу, тобто протокол та постанова про притягнення до відповідальності складаються за умови приводу військовозобов'язаного, який ухиляється, працівниками міліції з санкції прокурора.

У разі ж притягнення до відповідальності за ст. 336 КК України санкція статті дозволяє застосування запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою до двох місяців, що застосовується слідчим суддею за клопотанням прокурора і строк якого може бути продовжений у встановленому законом порядку.

До військовозобов'язаних, які не підлягають призову на військову службу під час мобілізації, належать такі категорії:

- заброньовані на період мобілізації та на воєнний час за органами державної влади, органами місцевого самоврядування, а також за підприємствами, установами й організаціями в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України;

- визнані відповідно до висновку військово-лікарської комісії тимчасово не придатними до військової служби за станом здоров'я на термін до шести місяців (з наступним проходженням військово-лікарської комісії);

- чоловіки, на утриманні яких перебувають троє і більше дітей віком до 18

років (такі чоловіки можуть бути призвані на військову службу в разі їхньої згоди тільки за місцем проживання);

- жінки, на утриманні яких перебувають діти віком до 18 років (такі жінки можуть бути призвані на військову службу в разі їхньої згоди і тільки за місцем проживання);

- зайняті постійним доглядом за особами, що його потребують відповідно до законодавства України, у разі відсутності інших осіб, які можуть здійснювати такий догляд;

- народні депутати України, депутати Верховної Ради Автономної Республіки Крим;

- студенти та аспіранти, які навчаються на денній формі навчання;

- інші військовозобов'язані або окремі категорії громадян у передбачених законами випадках.

Указ про мобілізацію є актом, виконання якого забезпечується цілою низкою нормативних актів і який спрямований на зміцнення обороноздатності держави, однак його виконання, безперечно, залежить і від бажання громадян захищати Вітчизну.

Проект

Депутатів – на мобілізацію

На пленарному засіданні 22 липня Верховна Рада затвердила Указ Президента України «Про часткову мобілізацію». За словами Секретаря РНБО Андрія Парубія, котрий представляв ініціативу з парламентської трибуни, це рішення дасть змогу створити 15 нових бойових частин і 44 частини бойового забезпечення.

У зв'язку з цим народний депутат Олександр Бригинець запропонував внести зміни до Закону «Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію» й вилучити з переліку осіб, які не підлягають призову на військову службу під час мобілізації, народних депутатів України.

Раніше Голова Комітету з питань національної безпеки і оборони Володимир Литвин пропонував оголосити військові збори для всіх народних депутатів у Луганській, Донецькій, Херсонській і Харківській областях й особистим прикладом показати, як вони підтримують Україну.